

KOHTI YHTEISÖJEN YHTEISKUNTAA

- Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n strategia

Teksti: EHYT ry

Kuvat: EHYT ry / Jukka Rapo

Taitto: Carnivore Oy

Hyväksytty EHYT ry:n edustajakokouksessa 19.10.2020

Päivitetty EHYT ry:n edustajakokouksessa 18.3.2023

Sisällys

Johdanto: Ehkäisevä päihdetyö osana hyvinvoivaa ja menestyvää yhteiskuntaa	4
Ehkäisevän päihdetyön rooli muuttuvassa yhteiskunnassa	7
EHYTin toiminta-ajatus	9
EHYTin visio	10
EHYTin arvot	11
STRATEGISET LINJAUKSET	
Päihde- ja pelihaittojen ehkäiseminen ja vähentäminen	14
Kansalaistoiminnan vahvistaminen ja uudistaminen	16
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen	19
Tietolaatikko: Mitä on sosiaalisesti kestävä kehitys?	20
Menestystekijämme	22
Strategian toimeenpano ja seuranta	24
TOIMINTAA KOLMELLA TASOLLA	
Paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen työ	28
Yhteisöjen yhteiskunta	28
EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN LÄHTÖKOHTIA	
Ehkäisevän päihdetyön määritelmä.....	31
Päihteettömyyden edistäminen, haittojen vähentäminen ja toiminnalliset riippuvuudet – ehkäisevän päihdetyön avara tila	34
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen	34
Toimintamme kohteena olevat päihteet ja riippuvuudet	36
MUKANA IHMISTEN ARJESSA ERI ELÄMÄNVAIHEISSA	
Lasten ja nuorten kohtaamista	40
Työtä aikuisten parissa	40
Ehkäisevää päihdetyötä ikääntyneiden toimintakyvyn vahvistamiseksi	41
Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto	43
Jäsenyytemme	43
Liite: Koronaviruspandemian vaikutukset EHYTin strategiaan	44

Johdanto:

Ehkäisevä päihdetyö osana hyvinvoivaa ja menestyvää yhteiskuntaa

Hyvinvoinnin vahvistaminen on keskeistä koko yhteiskunnan menestykselle. Hyvinvointiin sisältyvät niin terveys, hyvinvointia tukevat sosiaaliset suhteet kuin yhteiskunnallinen osallistuminen ja osallisuuden kokeminen, hyvät elämäntaidot ja elämänhallinnan tunne. Päihde- ja pelihaittojen ehkäiseminen liittyy oleellisesti hyvinvoinnin edistämiseen sekä yhteiskunnan terveyttä ja hyvinvointia tukevaan kehitykseen.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n toimintaa ohjaa ajatus siitä, että terveys ja hyvinvointi tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa. Hyvinvointia voidaan tukea ehkäisemällä alkoholi-, huume-, nikotiini- ja pelihaittoja yksilötasolla, kuin myös yhteisöissä, perheissä sekä koko yhteiskunnan tasolla. Edistämällä hyvinvointia, raittiita elämäntapoja sekä ehkäisemällä ja vähentämällä päihteistä ja pelaamisesta aiheutuvia haittoja vaikutetaan ihmisten voimavaroihin ja kykyyn toimia yhteiskunnassa.

EHYT toimii koko väestön parissa. Tällä strategiakaudella päihde- ja pelihaittojen ehkäisytyö suunnataan kaikkiin elämänkaaren vaiheisiin ja erityisesti elämän nivelvaiheisiin. Näitä ovat esimerkiksi siirtyminen lapsuudesta nuoruuteen, koulusta opintoihin, opinnoista työelämään ja työelämästä eläkkeelle. Elämänkaaren nivelvaiheita ovat myös elämän merkittävät tapahtumat, kuten perheen perustaminen ja lasten saanti, tai raskaat muutokset kuten sairastuminen tai läheisen menettäminen.

Nivelvaiheissa ihminen irrottautuu totutuista ympäristöistä ja verkostoista ja joutuu uuden äärelle. Erityisen tärkeää on tukea voimavaroja ja hyvinvointia vahvistavia tekijöitä sekä ehkäistä päihde- ja pelihaittoille altistavia riskitekijöitä.

Strategiakaudella keskitytään myös vahvistamaan ja uudistamaan kansalaistoimintaa. Perinteinen yhdistystoiminta houkuttelee yhä vähemmän nuoria ja työikäisiä mukaan toimintaan. Pitkäjänteisen ja sitoutuneen vapaaehtoistoiminnan rinnalle tarvitaan vaihtoehdoksi kevyempiä osallistumisen ja kansalaistoiminnan muotoja. Järjestönä EHYT on osa kansalaisyhteiskuntaa ja siksi yhteistyö sekä vuoropuhelu muiden kansalaistoimijoiden kanssa on EHYTille elinehto.

Kansalaisjärjestönä EHYT voi vaikuttaa siihen, että jokaisella kansalaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin ilman päihde- ja pelihaittoja. EHYT vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon yhdistämällä asiantuntijuuden kansalaistoimintaan. EHYT rakentaa hyvinvointia edistäviä, päihdehaittoja ehkäiseviä ympäristöjä. Yksilö- ja yhteisötasolla EHYT vahvistaa ihmisten elämäntaitoja ja mahdollisuuksia tehdä hyvinvointia tukevia valintoja.

Ehkäisevä päihdetyö kytkeytyy vahvasti sosiaalisesti kestävään kehitykseen. Työ ei ulotu ainoastaan sosiaali- ja terveysalalle. Alkoholin, huumeiden, nikotiinin ja pelaamisen kielteisistä vaikutuksista aiheutuu haittaa esimerkiksi kansantaloudelle ja työelämälle. Tarvitsemme johdonmukaista terveys-, tulo- ja sosiaalipolitiikkaa, jotta voimme vähentää eriarvoistumista sekä tukea hyvinvointia ja kansantalouden kasvua. Lisäksi tarvitsemme eri toimijoiden välistä yhteistyötä, joka ylittää hallinnon alat. EHYTillä on keskeinen rooli edistää ja vaikuttaa ehkäisevän päihdetyön resursointiin ja huomiointiin kaikessa päätöksenteossa.

Ehkäisevän päihdetyön rooli muuttuvassa yhteiskunnassa

Suomi on tänään vauraampi ja voi paremmin kuin koskaan ennen. Väestön elinajanodote on kasvanut ja nuorten elintavat ovat muuttuneet yhä terveellisemmiksi. Keväällä 2020 käynnistyi maailmanlaajuinen koronaviruspandemia, joka on vaikuttanut laajasti myös Suomeen. Historia on osoittanut, että taloudellisten taantumien ja kriisien sosiaaliset seuraukset voivat olla pitkäkestoisia sekä lisätä huono-osaisuutta ja päihde- ja riippuvuusongelmia. Vuoden 2020 lopussa tiedossa olevia koronatilanteen merkittävimpiä vaikutuksia EHYTin toimintaympäristöön on kuvattu strategian lopussa olevassa liitteessä.

Hyvinvoinnin lisääntyminen kuitenkin vaihtelee väestöryhmittäin, eikä hyvinvointi ja vauraus kosketa kaikkia. Yhteiskunnan eriarvoistumista kuvaa kuilu hyväosaisten ja huono-osaisten välillä sekä se, että hyvinvoinnin vahvistuminen keskittyy hyväosaisiin.

Päihde- ja peliongelmat lisäävät eriarvoistuvassa yhteiskunnassa etenkin huono-osaisten taakkaa. Hyvinvoinnin polarisoituminen näkyy esimerkiksi ylisukupolvisena päihteiden ongelmakäyttönä, jolloin päihteiden ongelmakäyttö ja siitä aiheutuvat haitat käyttäjälle sekä häntä ympäröivälle yhteisölle mielletään osaksi normaalia elämää. Päihdeongelmien normalisoituminen jarruttaa uusien sukupolvien mahdollisuutta tavoitella parempaa elintasoa ja hyvinvointia.

Suomi on osa vauraiden, mutta nopeaan tahtiin ikääntyvien länsimaiden joukkoa. Harmaantuvan yhteiskunnan käänköpuolena on sukupolvien erkaantuminen, työikäisten kasvaneet työpaineet ja ikääntyneiden yksinäisyys. Yksinäisyyttä ehkäisemällä vähennämme päihde- ja peliongelmiin riskiä ja vahvistamme ikääntyneiden toimintakykyä ja hyvinvointia.

Toisaalta ikääntyvä yhteiskunta, jossa yhä pienempi osuus väestöstä käy työssä, haastaa hyvinvointipalveluiden ylläpidon ja kehittämisen. Palvelujärjestelmän ja sen kestävänsä resursoinnin rinnalla on välttämätöntä panostaa pitkäjänteiseen, kattavaan ja toimivaan ehkäisevään työhön. Ehkäisevä päihdetyö elämänsä kaiken vaiheissa on kestävänsä sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen sekä hyvinvointiyhteiskunnan jatkuvuuden edellytys.

Nykypäivän yhteiskunnassa korostuvat yksilön omien valintojen merkitys sekä yksilön vastuu itsestään ja lähipiiristään. Ihmisillä ei ole samoja mahdollisuuksia tai kykyä pitää huolta itsestään ja lähipiiristään. Lähtökohtien, toimintamahdollisuuksien ja kykyjen erot syventävät entisestään eriarvoistumisen kierrettä. Tukea ja työkaluja tarvitaan erityisesti lapsuuden ja nuoruuden nivelvaiheissa, esimerkiksi siirryttäessä koulutusasteelta toiselle.

Mielenterveyshäiriöt ovat nousseet yhdeksi yleisimmistä opiskelu- ja työkyvyttömyyden syistä. Mielenterveyden ja päihteidenkäyttöön liittyviin ongelmiin altistavat useat samat riskitekijät. Päihteitä saatetaan myös käyttää itsehoitokeinona psyykkiseen pahoinvointiin ja lisäksi päihteiden käyttö voi itsessään johtaa mielenterveydenhäiriöihin. Ehkäisevällä päihdetyöllä on merkittävä rooli myös mielenterveyshäiriöiden ehkäisyssä.

Digitalisaatio muuttaa merkittävällä tavalla suomalaista yhteiskuntaa. Digitalisaatio, verkkoyhteisöt ja sosiaalinen media merkitsevät uuden yhteisöllisyyden aikaa. Toisaalta osa väestöstä ei pysy digitalisaation kyydissä. Erot toimintakyvyssä, sekä digitaalisen haastavuus vanhemmalle sukupolvelle johtavat digitalisoituvasta ympäristöstä syrjäytymiseen.

Digitalisoituminen asettaa myös uusia vaatimuksia ehkäisevälle työlle. Rahapelaamisesta aiheutuu

yhä tuntuvampia seuraamuksia ja ongelmia, kun rahapelaaminen siirtyy nopeiden nettipelien maailmaan. Nopeiden digitaalisten rahapelien pelaaminen voi olla erityisen koukuttavaa ja voi johtaa muun muassa velkaongelmiin.

Alkoholipolitiikkaan vaikuttaa muun muassa kuluttamisen siirtyminen verkkokaappoihin ja yhteisen EU-tasoisien kansanterveyteen perustuvan alkoholilinjauksen puute. Myös nikotiinituotteissa digimaailma kasvattaa salakuljetusta ja laitonta kauppaa. Digitalisaatio on mullistanut rikollisuutta ja johtanut myös siihen, että huumekauppa on siirtynyt verkkoon ja huumeiden saatavuus on tätä kautta lisääntynyt.

Päihdehuollon asiakaskunta on yhä huonokuntoisempaa eikä hoitoon aina pääse. Hoidon pitäisi olla nykyistä asiakaslähtöisempää. Myös päihteiden ja rahapelien riski- ja ongelmakäyttäjien tunnistamista sekä puheeksi ottoa pitäisi vahvistaa.

Matalan kynnyksen palvelujen vahvistaminen ja stigman vähentäminen auttaa päihteidenkäyttäjiä hakeutumaan hoitoon aikaisemmin. Matalan kynnyksen palveluissa pitää ottaa huomioon päihteidenkäyttäjien tarpeet. Riittävät resurssit ja palveluketjujen toimivuus ovat päihde- ja pelihaittojen ehkäisyn avain. Palveluissa korostuu asiakaslähtöisyys ja asiakkaan palvelutarve.

Ehkäisevää työtä tulee kohdistaa koko väestöön päihteiden käytöstä riippumatta. Myös päihdehuolto on osa ehkäisevää päihdetyötä. Päihdehuolto edistää ongelmien ja riskien varhaista tunnistamista sekä palvelujärjestelmän piiriin pääsyä.

EHYTin toiminta-ajatus

Toiminta-ajatuksessamme kiteytyy se, minkälainen toimija olemme.

Kansalais- ja asiantuntijajärjestönä ehkäisemme ja vähennämme päihde- ja pelihaittoja. Tuemme yhteisöjen ja yksilöiden hyvinvointia. Vahvistamme sosiaalisesti kestäväää kehitystä. Olemme aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaja.

EHYT:n visio

Visio on innostuksen lähde ja kuva siitä tulevaisuudesta, jota tavoittelemme.

**Elämäniloa ja hyvinvointia ilman
päihde- ja pelihaittoja.**

EHYTin arvot

EHYTissä yhteiset arvot ohjaavat kaikkea toimintaamme. Arvot antavat toiminnallemme merkityksen.

Yhteisvastuu

Edistämme vastuullisuutta ja välittämistä kaikessa toiminnassamme. Toimintamme on dialogista ja rakennamme sitä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteenamme on yhteisöjen yhteiskunta, joka perustuu keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon.

Yhdenvertaisuus

Toimintamme on yhdenvertaista ja tasa-arvoista niin alueellisesti, kielellisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti kuin myös esimerkiksi sukupuolten ja ikäpolvien välillä. Edistämme ja tuemme kansalaisten osallisuutta kaikessa toiminnassa.

Asiantuntijuus

Arvostamme monipuolista ammatillista osaamista, luotettavaa tutkittua tietoa ja arjen kokemuksiin pohjautuvaa kansalaistoiminnan asiantuntijuutta. Edistämme vaikuttavien menetelmien käyttöä ja kehitämme jatkuvasti myös omaa osaamistamme.

STRATEGISET LINJAUKSET

Päihde- ja pelihaittojen ehkäiseminen ja vähentäminen

Suomessa alkoholi on edelleen eniten käytetty päihde. Siitä aiheutuu selkeästi eniten haittoja niin käyttäjille itselleen kuin myös yhteiskunnalle.

Pitkällä aikavälillä päihteidenkäyttöä koskevat asenteet ovat muuttuneet sallivampaan suuntaan. Alaikäisten nuorten alkoholin ja tupakan käyttö on vähentynyt viimeisten vuosikymmenten aikana. Tätä hyvää kehitystä tulee edelleen tukea. Ehkäisevässä työssä tulee kuitenkin huomioida se, että nuorten nuuskaaminen on lisääntynyt, ja että yhä useampi nuori tai nuori aikuinen kokee mielenterveyden haasteita.

Järjestöillä on mahdollisuus ehkäistä lasten ja nuorten päihteidenkäyttöä ja vahvistaa heidän hyvinvointiaan yhteiskunnan eri areenoilla. Hyvinvointiin vaikutetaan niin kotona, koulussa kuin harrastusten parissa. Keskeistä on edistää ammattilaisten, päättäjien ja muiden vaikuttajien tietoisuutta hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Hyvinvointiin tähtäävällä päätöksenteolla ja laadukkaalla kasvatustyöllä voidaan vahvistaa nuorten tervettä kehitystä ja ehkäistä ongelmia.

Nuorten kohdalla näkyvä alkoholinkäytön vähentyminen ei toistu vanhempien sukupolvien kohdalla. Ehkäisevän päihdetyön toimia on tarpeen suunnata entistä laajemmin aikuisille keskittyen etenkin elämän nivelvaiheisiin.

1.

Tuemme yksilöiden sekä yhteisöjen hyvinvointia edistäviä voimavaroja ja valintoja. Otamme huomioon erilaiset elämäntilanteet ja lähtökohdat.

Ehkäisemme yksilön kokemia päihde- ja pelihaittoja sekä tuemme yksilön toimintakykyä ja hyvinvointia. Kohdennamme toimmemme niin, että työmme ulottuu kaikkiin elämänkaaren vaiheisiin lapsuudesta nuoruuteen, nuoriin aikuisiin, opiskelijoihin, työkään ja eläkeikään.

2.

Muokkaamme ihmisten jokapäiväisiä elinympäristöjä ja yhteiskunnan rakenteita sellaisiksi, että päihde- ja pelihaittoja koetaan mahdollisimman vähän.

Toimimme paikallisyhteisöissä, kunnissa, alueilla ja koko maan tasolla vähentäen päihdeistä ja pelaamisesta syntyviä haittoja. Kehitämme ja levitämme eri yhteisöille toimintamalleja, tietoa ja työtapoja. Vaikutamme muun muassa lainsäädäntöön, toimintaohjelmiin ja laajasti yhteiskunnan rakenteisiin. Osallistumme työryhmiin ja verkostoihin tuoden niihin päihde- ja pelihaittoja ehkäiseviä tavoitteita, sisältöjä ja näkökulmia.

3.

Ehkäisevällä päihdetyöllä on vahvat rakenteet, osaava ammattikunta ja se pohjaa osoitetusti vaikuttaviin työtapoihin.

Vaikutamme kunnalliseen, alueelliseen ja valtakunnalliseen ehkäisevään päihdetyöhön. Seuraamme ja edistämme ehkäisevän päihdetyön lain ja toimintaohjelman toteutumista. Tuemme ehkäisevän päihdetyön osaamista eri ammattikunnissa kouluttamalla eri ammattiryhmiä sekä kohtaamalla lapsia, nuoria, opiskelijoita ja heidän kanssaan toimivia tahoja eri koulutusasteilla. Edistämme näyttöön pohjaavien menetelmien käyttöä ehkäisevässä päihdetyössä.

Kansalaistoiminnan vahvistaminen ja uudistaminen

Kansalaistoiminta on muutoksessa. Varsinkaan nuoret sukupolvet eivät koe perinteistä yhdistys- ja järjestötoimintaa omakseen, vaikka innostusta osallistumiseen ja vaikuttamiseen olisikin. Perinteisen yhdistys- ja järjestötoiminnan rinnalle on tullut vapaamuotoista, usein sosiaalisen median kanavien kautta järjestäytyvää matalan kynnyksen toimintaa, vaikuttamista ja yhteisöllisyyttä. Niin sanottu kevytaktivismi tarjoaa mahdollisuuksia merkitykselliseen toimintaan ilman perinteisen yhdistystoiminnan tuomia sitoumuksia ja velvoitteita.

Demokratia ja kansalaisyhteiskunta tarvitsevat kaikkien ikäpolvien osallistumista. Kansalaisjärjestöille on siksi keskeistä kehittää polkuja, joiden kautta esimerkiksi verkkoyhteisöissä oleva innostus ja tahto vaikuttaa ja osallistua voidaan kanavoitaa osaksi laajempaa kansalaistoimintaa.

1.

Kehitämme ja hyödynnämme erilaisia yhteisöjä innostavia kansalaistoiminnan muotoja, jotka ehkäisevät ja vähentävät päihde- ja pelaamisesta aiheutuvia haittoja. Tarjoamme mahdollisuuksia monimuotoiseen osallistumiseen.

Kartoitamme ja hyödynnämme EHYTin kannalta oleellisia uudenlaisen matalan kynnyksen kansalaistoiminnan muotoja ja toimintaympäristöjä. Lisäksi hyödynnämme ja vahvistamme jo olemassa olevia kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan muotoja EHYTin toiminnassa.

2.

Ylläpidämme ja vahvistamme jäsenyhdistyssuhdetta.

Käymme aktiivista vuoropuhelua EHYTin jäsenyhdistysten kanssa päihde- ja pelikysymyksistä ja viemme ehkäisevän päihdetyön sisältöjä jäsenten toimintaympäristöihin. Vastaamme heiltä nouseviin ehdotuksiin ja tarpeisiin. Selvitämme mahdollisuuksia laajentaa EHYTin jäsenistöä hyödyntämällä erilaisia kansalaistoiminnan muotoja.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

EHYT osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa päihde- ja rahapelipoliittiseen päätöksentekoon yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Tutkittuun tietoon perustuva toiminta on keskeistä päihde- ja pelihaittojen ehkäisyssä. EHYTillä on merkittävä rooli tutkimusnäyttöön perustuvan päätöksenteon sekä ehkäisevän työn tukemisessa. Rakentava keskustelu päihteistä on muuttunut entistä haasteellisemmaksi, kun tieteellisiä tuloksia vääristellään ja kyseenalaistetaan perusteettomasti.

1.

Äänemme yhteisvastuun ja hyvinvoinnin puolesta puhujana kuuluu yhteiskunnassa.

Varmistamme, että EHYTin toiminta kohdentuu yhteiskunnallisesti keskeisiin kysymyksiin. Teemme koko järjestön tasolla tarkoituksenmukaista ja tehokasta strategista viestintää, sillä jokainen EHYTläinen viestii ja vaikuttaa osana työtään. Tekemämme työ nähdään merkityksellisenä ja edistyksellisenä. Vaikutamme sidosryhmissä ja verkostoissa. Tuemme järjestöjen tekemää ehkäisevää päihdetyötä koordinoimalla valtakunnallista ehkäisevän päihdetyön järjestöverkostoa.

2.

Ehkäisevän päihdetyön merkitys osana sosiaalisesti kestäväää kehitystä tunnustetaan.

Yhdistämme vaikuttamistyössä päihdehaittojen ehkäisemisen ja vähentämisen osaksi sosiaalisesti kestäväää kehitystä ja kestäväää hyvinvointia. Hakeudumme tätä päämäärää tukeviin strategisiin kumppanuksiin.

Mitä on sosiaalisesti kestävä kehitys?

Sosiaalisesti kestävä kehitys tarkoittaa hyvinvointiin vaikuttavien sosiaalisten, taloudellisten ja ekologisten tekijöiden pitkäjänteistä huomioimista. Keskeisenä on pidetty kaikkien oikeutta hyvään ja perustarpeet tyydyttävään elämään, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, kuulumista hyvinvointia edistäviin yhteisöihin ja mahdollisuutta osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen sekä ylisukupolvisen huono-osaisuuden ehkäisy on tärkeä osa sosiaalisesti kestävä kehitystä. Tärkeää on myös, että eri hallinonalojen toimet tukevat tätä yhteistä tavoitetta.

YK:ssa on asetettu kestävä kehityksen tavoitteille Agenda 2030-niminen toimintaohjelma, johon myös Suomi on sitoutunut. Ohjelmaan sisältyy 17 tavoitetta. Osa tavoitteista koskee sosiaalisesti kestävä kehitystä: esimerkiksi tavoite, jossa sitoudutaan vähentämään eriarvoisuutta, sekä tavoite, jossa taataan terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikenikäisille.

Päihteistä aiheutuvien haittojen ehkäisy on keskeinen osa sosiaalista kestävyttä. Päihteet kytkeytyvät olennaisesti sairauteen ja huono-osaisuuteen heikentäen ihmisten mahdollisuuksia hyvinvointiin. Päihdehaittoja ehkäisemällä voidaan vaikuttaa laajasti ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin ja näin myös vaikuttaa sosiaalisesti kestävä kehityksen toteutumiseen.

Sosiaalisesti kestävä kehityksen edellytyksiä ovat¹

- riittävä toimeentulo, riittävät hyvinvointipalvelut ja turvallisuus
- resurssien ja toimintamahdollisuuksien oikeudenmukainen jakautuminen ja yksilön mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä
- osallisuus, yhteisöllisyys ja kiinnittyminen yhteiskuntaan

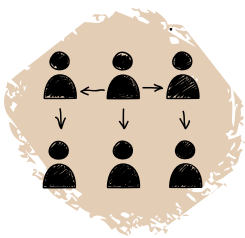
¹ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL): Sosiaalisesti kestävä kehitys.
<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/tavoitteet/sosiaalisesti-kestava-kehitys> (haettu 5.2.2020)

Menestystekijämme

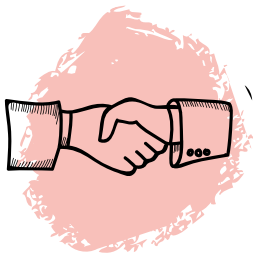
Kansalaistoiminnan ja osallisuuden hyödyntäminen

Vahvistamme kansalaistoimintaa koko järjestön toiminnassa. Kannustamme vapaaehtoisverkostoa tavoittamaan kanssamme uusia vapaaehtoisia ja ideoimaan uusia yhdessä tekemisen mahdollisuuksia. Kansalaisten osallisuus on keino tehdä yhä laadukkaampaa toimintaa. Parhaimmillaan se voimaannuttaa ja tarjoaa mahdollisuuden kytkeytyä yhteisöön, mikä myös motivoi henkilöstöä työssään.

Asiantuntevaa osaamista ja monipuolista toimintaa

Edistämme ja tuemme asiantuntijuuden sekä tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa. Tarjoamme päätöksentekoon riittävät tiedot ja perusteet. Viemme tutkimustietoa tutkimuskentältä käytännön työn tekijöiden ja päättäjien tietoisuuteen. Tuotamme monipuolista ja laadukasta tukea sekä toimintaa joka vastaa asiakkaidemme ja yhteistyökumppaneidemme tarpeeseen. Toimintamme pohjautuu vahvaan osaamiseen.

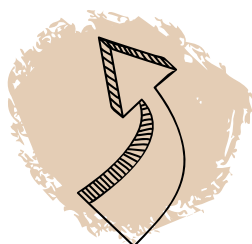
Vuorovaikutteista kumppanuutta

Teemme laaja-alaista yhteistyötä eri kumppaneiden ja verkostojen kanssa niin valtakunnallisesti kuin alueellisesti. Näkökulmamme yhteistyöhön on ehkäisevä päihdetyö. Haemme aktiivisesti kumppanuuksia, joiden kautta tuomme esille tätä näkökulmaa arjen eri ympäristöissä. Vastamme omalta osaltamme ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman toteuttamisesta ja järjestöjen toimintojen koordinoinnista.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Toimintamme korkea laatu perustuu asiantuntevaan, osaavaan ja monialaiseen henkilöstöön. Asiantunteva henkilöstö ja kansalaistoiminnan voima yhdistyvät toiminnassamme vaikuttavaksi kokonaisuudeksi. Järjestömme on innostava ja kehittämismyönteinen ja panostaa vahvasti työntekijöidensä hyvinvointiin. Olemme savuton työpaikka ja meillä on työpaikan päihdeohjelma. Haluamme olla Suomen paras työpaikka.

Kannustava ja visionäärinen johtajuus

Johtaminen EHYT ry:ssä on ammattimaista ja ennakoivaa ja se tukee perustehtäväämme sekä strategisia linjauksiamme. Johtaminen perustuu kannustukseen, tuen antamiseen sekä yhteisen toimintakulttuurin rakentamiseen. Johtaminen on helposti lähestyttävää ja läsnäolevaa, ja siihen sisältyy jatkuva johtamistaitojen kehittäminen. Aktiivinen vuorovaikutus luottamushallintomme kanssa takaa järjestömme onnistumisen työssään.

Kestävä ja strategisia linjauksia tukeva rahoitus

Hyödynnämme rahoitustamme monipuolisesti ja kohdennamme sen strategiamme kannalta keskeisiin toimintoihin. Toimiva demokratia edellyttää elinvoimaista ja toimintakykyistä kansalaisyhteiskuntaa. Pyrimme osaltamme vaikuttamaan siihen, että järjestöjen edellytykset toimia pysyvät hyvinä myös tulevaisuudessa. Pyrimme laajentamaan rahoitus pohjaamme uusien rahoituslähtein.

Merkityksellinen työala ja vahva brändi

Toimintamme ydinalueet, kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, päihde- ja pelihaittojen ehkäiseminen sekä sosiaalisesti kestävä kehityksen edistäminen, ovat yhteiskunnan ja hyvinvointivaltion tulevaisuuden kannalta merkittäviä. Järjestöllämme on vahva ja arvostettu brändi toimijana ja yhteiskunnan kehittäjänä.

Strategian toimeenpano ja seuranta

Strategia ohjaa vuosittaista suunnitteluamme aina yksittäisistä toiminnoista järjestötasoisiin toimintoihin saakka. Vuosisuunnittelu sekä osavuosi- ja vuosikatsaukset ovat keskeisiä välineitä arvioida strategian toimeenpanoa.

Avainasemassa strategiamme toimeenpanossa ovat EHYTin johtoryhmä, osastot ja niihin kuuluvat yksiköt. Strategian seuranta ja arviointi edellyttää toimintakulttuuria, jossa järjestömme havainnoi jatkuvasti toimintaympäristöään ja omaa toimintaansa. Visiotamme, missiotamme ja strategisia linjauksiamme arvioidaan jatkuvasti peilaamalla niitä havaintoihimme.

Strategian päivitystarvetta arvioidaan seuraavan kerran vuonna 2023, kun valtuustokausi 2020-2023 päättyy. Strategia on aikansa tuote ja lähtee tämän päivän realiteeteista. Kaikkia muutoksia ei voida ennakoida, joten jatkuvan seurannan ja arvioinnin rooli korostuu. Strategiaa on päivitettävä aikaisemmin, mikäli havaitaan merkittäviä muutoksia.

Jokaiselle osastolle ja toiminnolle kehitetään mittarit, jotka kertovat, miten strategisten linjausten toteuttamisessa on onnistuttu. Nämä antavat keskeiset raamit vuosittaiselle arvioinnille. Myös toiminnan rahoittajien edellyttämää arviointityötä voidaan käyttää arvioinnin tukena. Haluamme lisäksi hyödyntää alamme omaa arviointivälinettä, ehkäisevän päihdetyön laatutähteä.

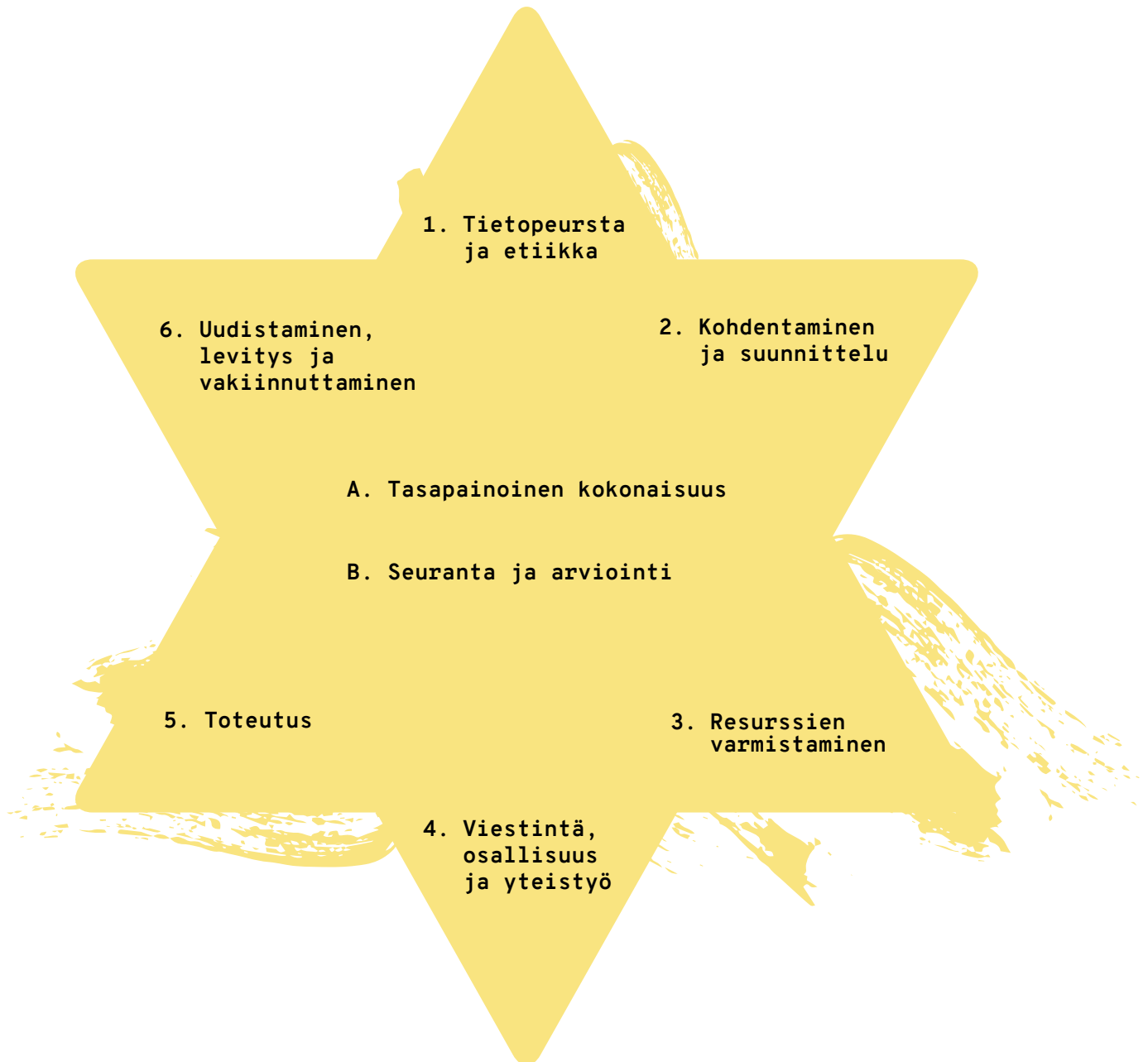
Laatutähden ytimessä on ehkäisevän päihdetyön tasapainoisen kokonaisuuden varmistaminen sekä seuranta ja arviointi. Tähten kuusi sakaraa muodostavat muut laatutekijät: 1. tietoperusta ja etiikka, 2. kohdentaminen ja suunnittelu, 3. resurssien varmistaminen, 4. viestintä, osallisuus ja yhteistyö, 5. toteutus sekä 6. uudistaminen, levitys ja vakiinnuttaminen. Laatutekijöitä tarkastellaan koko toiminnan ajan suhteessa toisiinsa. Laatutähden avulla varmistetaan, että suunniteltu toiminta noudattaa strategiaa.

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN LAATUTÄHTI ²

---

² Warsell, L. & Soikkeli, M.: Laatutähteä kiertämässä - Ehkäisevän päihdetyön laatukäsikirja, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), 2013. <https://www.julkari.fi/handle/10024/104420> (21.10.2019).

**TOIMINTAA
KOLMELLA TASOLLA**

Paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen työ

Järjestömme tuo asiantuntemusta ja osaamista niin paikalliselle, alueelliselle kuin valtakunnalliselle tasolle niin oman henkilöstönsä kuin asiantuntija- ja ammattilaisverkoston kautta. Pidämme huolen osaamisemme korkeasta tasosta. Hyödynnämme nykyaikaisia sovelluksia, välineitä ja monipuolisia yhteydenpitokanavia. Toimintamme on koordinoitua, jolloin vältetään päällekkäisyydet ja vahvistetaan vaikuttavuutta.

Aluekeskuksemme panostavat vahvasti paikallisen ja alueellisen työn kehittämiseen. Aluekeskukset tekevät yhteistyötä alueellisten ja kunnallisten viranomaisten kanssa sekä edistävät kumppanuuksia ja verkostoyhteistyötä. Tuemme eri alueilla tapahtuvaa ehkäisevää päihdetyötä, kohtaavaa työtä, jäsenyhdistystemme toimintaa, vapaaehtoistyötä, sekä kohtaamispaikkojen ja järjestön toimipisteiden työtä.

Koulutamme, tuemme ja kannustamme jäsenyhdistyksiämme ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa. Aluefoorumit tukevat jäsenyhdistysten osallisuutta ja aktiivisuutta sekä edistävät vuoropuhelua ja yhteiskehittämistä henkilöstön ja vapaaehtoisten kesken. Henkilöstö tarjoaa jäsenyhdistyksille esimerkiksi viestinnällistä tukea, jäsenkoulutusta ja neuvontaa.

Vaikutamme ehkäisevän päihdetyön kannalta oleelliseen päätöksentekoon, lainsäädäntöön, toimintaohjelmiin, valvontaan ja kehittämiseen niin alueellisella kuin valtakunnallisella tasolla. Käymme vuoropuhelua sidosryhmien kanssa ja osallistumme vaikuttamistyön kannalta keskeisiin verkostoihin.

Teemme yhteistyötä ja vaihdamme tietoa myös kansainvälisissä verkostoissa.

Yhteisöjen yhteiskunta

Korostamme työskentelyä yhteisötasolla. Vaikuttamalla yhteisöihin vaikutetaan aina yksilöihin sekä yhteiskuntaan. Järjestömme toiminta vahvistaa kansalaisten ja heidän yhteisöjensä mahdollisuuksia toimia myös itse päihteiden käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi. Pyrimme vahvistamaan yhteisöjen hyvää arkea esimerkiksi kouluissa, oppilaitoksissa ja työpaikoilla sekä erilaisissa harrastuksissa ja vapaa-ajalla. Perinteisten yhteisöjen lisäksi etsimme aktiivisesti uusia keinoja, esimerkiksi verkkoyhteisöjä ja sosiaalisen median kanavia, joiden avulla tavoittaa ihmisiä.

Yksittäisiä ihmisiä tavoitetaan erityisesti jäsenyhdistysten kautta. Lisäksi aluekeskukset ja kohtaamispaikat, internet ja sosiaalinen media mahdollistavat kohtaamiset.

Edistämme korkeatasoista, tutkittuun tietoon ja kokemukseen perustuvaa yhteiskunnallista keskustelua päihdekysymyksistä. Vaikutamme lainsäädäntöön, teemme ehdotuksia politiikan ja toiminnan sisällöiksi sekä toimimme ja vaikutamme niiden toteutumisen puolesta. Järjestömme on puoluepoliittisesti sitoutumaton.

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN LÄHTÖKOHTIA

Ehkäisevän päihdetyön määritelmä

Ehkäisevällä päihdetyöllä edistetään terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia ehkäisemällä ja vähentämällä päihdehaittoja sekä edistämällä päihteettömiä elintapoja. Ehkäisevän päihdetyön piiriin lasketaan alkoholi, nikotiinituotteet, huumausaineet sekä pelaaminen. Ehkäisevällä päihdetyöllä vähennetään päihteiden kysyntää, saatavuutta ja tarjontaa, sekä päihteiden käytöstä syntyviä haittoja. Erityisesti lasten ja nuorten päihteidenkäyttöä pyritään ehkäisemään, sekä lykkäämään nuorten päihdekokeilujen aloittamista. Ehkäisevällä päihdetyöllä ehkäistään myös muuta päihteiden riskikäyttöä sekä päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja. Toiminnalla lisätään myös päihteiden käyttöön liittyvien ilmiöiden ymmärrystä ja hallintaa.

Päihteiden käyttö vaikuttaa merkittävästi ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Esimerkiksi alkoholin ja tupakan tiedetään olevan yhteydessä lukuisiin sairauksiin kuten sydän- ja verisuonisairauksiin ja syöpään. Päihteidenkäytöstä voi aiheutua haittoja sekä päihteitä käyttäville henkilöille että heidän lähipiirilleen ja koko yhteisölle.

Ehkäisevä päihdetyö vaikuttaa yksilöön, hänen lähisuhteisiinsa, paikallisyhteisöihin ja koko yhteiskuntaan kansainvälistä ympäristöä myöden. Ehkäisevällä päihdetyöllä vaikutetaan päihteitä koskeviin tietoihin, asenteisiin ja oikeuksiin, päihteiden käytöltä tai haitoilta suojaaviin tekijöihin ja niille altistaviin riskitekijöihin. Työllä vaikutetaan myös päihteiden käyttöön ja käyttötapoihin. Työn menetelmät ja kohteet valitaan sen mukaan, mitkä ovat tutkimus- ja kokemustiedon perusteella parhaat keinot saada aikaan muutosta parempaan. Ehkäisevä päihdetyö onkin osa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Ehkäisevän päihdetyön perustana on laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) ja työn toteuttamista ohjaa ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma. Onnistunut ehkäisevä päihdetyö edellyttää monelle hallinnonalalle ja yhteiskunnan sektorille ulottuvaa yhteistyötä.

Ehkäisevässä päihdetyössä ovat mukana monet eri viranomaiset, järjestöt, eri yhteisöt ja myös muut toimijat, kuten yritykset. Ehkäisevä päihdetyö on myös jokaisen kansalaisen asia, sillä jokainen voi hankkia tietoa päihde- ja peliongelmistä sekä niiden ehkäisemisestä ja virittää omassa ympäristössään keskustelua ja toimintaa.

Päihteettömyyden edistäminen, haittojen vähentäminen ja toiminnalliset riippuvuudet – ehkäisevän päihdetyön avara tila

Päihteiksi lasketaan alkoholi, huumausaineet, nikotiini ja muut päihtymiseen käytetyt aineet. Myös pelihaittojen ehkäisy kuuluu ehkäisevän päihdetyön piiriin. Monet yksilö-, yhteisö- ja yhteiskunnallisen tason tekijät altistavat päihteidenkäytön ongelmille. Päihteiden käytölle altistavista tekijöistä monet altistavat myös rahapeliongelmiin ja muulle riskikäyttäytymiselle, sekä esimerkiksi mielenterveyden ongelmille. Ehkäisevän päihdetyön syvin perustelu onkin se, että päihteiden käyttö ja sen seuraukset aiheuttavat haittaa paitsi käyttäjälle, myös käyttäjien läheisille, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle.

Ehkäisevä päihdetyö kattaa laajan kirjon erilaisia toimia. Se sisältää niin raittiustyön perinteistä lähtevän päihteettömyyden edistämisen kuin eri-ikäisten päihteitä käyttävien ihmisten kokemien haittojen vähentämisen. Haittoja vähentävät paitsi päihteiden käytöstä kokonaan pidättäytyminen myös päihteiden käytön vähentäminen sekä päihteiden käytön aloitustien nostaminen. Myös erityisen riskialttiin käytön ehkäiseminen tai vähentäminen ja päihteiden käytön haitallisiin seurauksiin puuttuminen vähentävät päihteistä aiheutuvia haittoja.

Käytännössä tämä voi olla esimerkiksi vanhemmuuden varhaista tukea tai päihde- ja mielenterveyshoidon tukemista. Ehkäisevää päihdetyötä voi olla myös alkoholipolitiikan toimeenpano tai SOTE-järjestelmän rakenteisiin vaikuttaminen.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Ehkäisevän päihdetyön yhtenä merkittävänä sisältönä on yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Sääntelyllä voidaan muun muassa rajoittaa päihteiden ja rahapelien läsnäoloa arjessa. Hintaan, saatavuuteen ja näkyvyyteen vaikuttaminen on kansanterveysperustaisen päihde- ja rahapelipolitiikan lähtökohta.

Suoraan päätöksentekoon vaikuttamisen ohella on tärkeää vaikuttaa myös päihteidenkäytön kulttuuriin ja päihteisiin liittyviin asenteisiin esimerkiksi tarjoamalla oikeaa tietoa päihteistä ja pelaamisesta. Näin toimimalla voidaan vaikuttaa paitsi ihmisten valintoihin, myös kulloinkin harjoitettavaan päihdepolitiikkaan.

Toimintamme kohteena olevat päihteet ja riippuvuudet

Lähtökohtanamme on, että päihteet eivät kuulu työelämään, liikenteeseen, raskausaikaan eivätkä lapsuuteen tai nuoruuteen. Lapsilla ja nuorilla on oikeus turvalliseen ja päihteettömään kasvuympäristöön. Raittiiden lasten ja nuorten määrä on kasvanut koko 2000-luvun, mutta edelleen osa nuorista juo alkoholia, on kokeillut huumeita ja on kokeillut tai käyttää nikotiinituotteita. Ehkäisevän päihdetyön täytyy kohdentua kaikkiin lapsiin ja nuoriin, heidän vanhempinsa sekä näitä ryhmiä työssään kohtaaviin ammattilaisiin.

Päihdetyön kokonaisuudessa EHYT ry:n toiminta ulottuu yleisestä ehkäisystä riskiehkäisyyn. Emme keskity toiminnassamme korjaavaan työhön, mutta teemme yhteistyötä monien korjaavaa päihdetyötä tekevien kanssa. Hyvä korjaava työ on aina myös hyvää ehkäisevää päihdetyötä. Kaikessa toiminnassamme pyrimme vahvistamaan niitä tekijöitä, jotka suojaavat päihteisiin liittyviltä riskeiltä sekä torjumaan seikkoja, jotka lisäävät ongelmien ja haittojen todennäköisyyttä.

Alkoholi

Haluamme rakentaa keskustelukulttuuria, jossa alkoholinkäytön kielteisiä ja myönteisiä puolia tuodaan avoimesti esiin. Näkemyksemme on, että niin juomattomuudella kuin kohtuukäytöllä on paikkansa ihmisten elämässä. Alkoholi on säänneltyä osa yhteiskuntaa, mutta se voi aiheuttaa haittoja juojalle, hänen läheisilleen ja koko yhteiskunnalle. Seuraamme tutkimusta alkoholin terveysvaikutuksista, esimerkiksi alkoholin yhteydestä syöpäsairauksiin ja huomioimme viesteissämme uusimman tiedon. Toimimme niin, että alkoholinkäytöstä aiheutuisi mahdollisimman vähän haittoja.

Nikotiinituotteet

Edistämme tupakoimattomuutta ja nikotiinituotteiden käytön vähentämistä eri tasoilla. Toimemme pohjautuvat tupakkalain ja Savuton Suomi 2030 -ohjelman tavoitteisiin. Viestimme on, että paras tapa välttää haitoilta on pidättäytyä kaikista nikotiinituotteista. Alaikäisten ja nuorten kohdalla edistämme nikotiinittomuutta.

Huumeet

Tuemme suomalaisen huumausainepolitiikan lähtökohtaa, jossa pyritään pitämään käytön aloittamisen kynnyksen korkealla, mutta samalla turvaamaan huumeiden käyttäjien hoitoon pääsy ja tuki. Pidämme tärkeänä, että huumeiden käytöstä ei aiheudu kohtuuttomia, loppuelämää varjostavia seurauksia. Yksittäisten käyttäjien kohdalla rikosoikeudelliset rangaistukset eivät ole ensisijaisia. Viranomaisten toiminnan tulee edistää päihteiden käytön vähentämistä ja lopettamista. Ensisijaisia keinoja ovat hoito, tuki ja tiedon lisääminen päihteiden käytön haitoista.

Rahapelaaminen ja digitaalinen pelaaminen

Pelihaittojen ehkäisy on osa ehkäisevää päihdetyötä. Pelaaminen voi aiheuttaa haittoja pelaajalle itselleen, hänen lähiyhteisölleen ja koko yhteiskunnalle. Edistämme toimillamme pelisivustystä ja -kasvatusta sekä ehkäisemme rahapelaamisesta ja digitaalisesta pelaamisesta aiheutuvia haittoja yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla.

**MUKANA IHMISTEN
ARJESSA ERI
ELÄMÄNVAIHEISSA**

Mukana ihmisten arjessa eri elämänvaiheissa

Olemme mukana ihmisten arjessa eri elämänvaiheissa. Erityisesti vapaaehtoisten ja ammattilaisten työn yhteensovittamista tulisi kehittää eri ikäisten parissa tehtävässä työssä. Myös verkon ja sosiaalisen median mahdollisuuksien hyödyntäminen ja elämän eri nivelvaiheiden huomioiminen kaipaavat kehittämistä. Etsimme aktiivisesti uusia kanavia tavoittaa ihmisiä ja toimimme kumppaneina useiden eri ikäryhmien parissa työskentelevien kanssa.

Lasten ja nuorten kohtaamista

Lasten ja nuorten parissa tehtävä ehkäisevä päihdetyö edistää hyvää itsetuntoa, myönteistä minäkuvausta ja terveitä elämäntapoja. Kohtaamme lapsia ja nuoria eri ikäkausille soveltuvilla toimintamenetelmillä. Tuemme lasten ja nuorten parissa työskenteleviä kasvatustieteen ammattilaisia ja vanhempia päihde- ja pelikasvatusasioissa. Toimimme oppilaitoksissa ja vapaa-ajan ympäristöissä vuorovaikutteisilla menetelmillä ja tuemme koulun ja vanhempien yhteistyötä. Jaamme ajantasaista tietoa, edistämme avointa ja kriittistä keskustelukulttuuria sekä herätämme kiinnostuksen omaa ja lähipiiriin hyvinvointia kohtaan. Tarjoamme käytännönläheisiä ratkaisuja, ja toimintamme vahvistaa mahdollisuutta tehdä hyvinvointia tukevia päätöksiä.

Työtä aikuisten parissa

Tapaamme työikäisiä työyhteisöissä, vapaa-ajan toiminnoissa, kohtaamispaikoissamme ja työttömien yhteisöissä. Kohtaamme myös vanhempia ja tuemme perheiden hyvinvointia. Järjestämme aikuistyötä toteutetaan kahdesta eri näkökulmasta. Vaikutamme aikuisväestön omien yhteisöjen toimintatapoihin ja toimintavalmiuksiin. Tarjoamme tukea aikuisille päihteidenkäyttöön liittyvissä muutosprosesseissa, havahdutamme pohtimaan omaa päihteidenkäyttöä ja tarjoamme välineitä päihteiden käytön hallintaan. Toimintamme peruspilareita ovat yksilöiden ja yhteisöjen omien voimavarojen hyödyntäminen, ratkaisukeskeisyys, kannustaminen paikalliseen vaikuttamiseen ja kumppanuus. Nuorilla aikuisilla elämän nivelvaiheita ovat muun muassa siirtyminen työelämään ja perheen perustaminen, työikäisillä esimerkiksi eläkkeelle siirtyminen ja erilaiset elämäntilanteet.

Ehkäisevää päihdetyötä ikääntyneiden toimintakyvyn vahvistamiseksi

Kohdennamme päihdehaittojen ehkäisyä erityisesti työelämästä eläkkeelle siirtymässä olevien ikäluokkaan, noin 55–70-vuotiaisiin. Tavoitteenamme on ehkäistä myöhäisellä iällä alkavaa alkoholin ongelmakäyttöä, joka voi liittyä esimerkiksi stressiin tai negatiivisiksi koettuihin elämänmuutoksiin, kuten sairastumiseen tai puolison menetykseen. Nykypäivän eläkeläisillä on aikaisempia sukupolvia alkoholimyönteisempi asenne sekä parempi taloustilanne ja terveys. Hyvä toimintakyky sekä eläköitymisen tuoma vapaa-ajan lisääntyminen voivat myös osaltaan johtaa kasvavaan alkoholinkäyttöön. Edistämme ehkäisevää päihdetyötä työelämän loppuvaiheessa ja eläkeiän kynnyksellä olevien parissa sekä tuemme eläkeikäisten yhteisöjen omien voimavarojen vahvistamista.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto

EHYT koordinoi Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosta (EPT-verkosta), joka on syntynyt tarpeesta lisätä yhteistä keskustelua ja vahvistaa toiminnan vaikuttavuutta. Siihen kuuluu noin 50 sote-alan järjestöä, jotka haluavat ehkäistä ja vähentää päihdehaittoja. Moniäänisessä joukossa on yleishyödyllisiä järjestöjä, palveluntuottajia ja potilasjärjestöjä, joista jokainen tuo verkostoon edustamansa kohde- ja asiakasryhmän äänen.

Jäsenyytemme

Jäseneksemme voidaan hyväksyä yhdistys tai säätiö. Oikeuskelpoisilla yhteisöillä ja säätiöillä on mahdollisuus liittyä järjestömmen kannatus- tai yhteistyöjäseneksi. Ehkäisevää päihdetyötä tekevien järjestöjen lisäksi pyrimme laajentamaan jäsenpohjaamme toimijoilla, jotka tukevat strategisia linjauksiamme. Jäseniksi liittyneet yhdistykset ovat äänivaltaisia ja ne voivat näin vaikuttaa toimintaamme. Vahva jäsenpohja luo edellytyksiä entistä laajemmalle ja tuloksellisemmalle ehkäisevälle päihdetyölle, tukee jäsenjärjestöjen paikallista vapaaehtoistoimintaa ja vahvistaa järjestömmen vaikutusvaltaa.

EHYT on itse jäsenenä pääsääntöisesti vain valtakunnallisissa keskusjärjestöissä tai niihin verrattavissa olevissa järjestöissä strategisilla toiminta-alueillaan. Lisäksi olemme jäsenenä kansainvälisissä yhteisöissä, kuten Eurocaressa (European Alcohol Policy Alliance) ja NordANissa (Nordic Alcohol and Drug Policy Network). Osallistumme myös Maailman terveysjärjestö WHO:n päihdealan yhteistyöhön. Paikallisissa ja alueellisissa järjestöissä jäseniä ovat jäsenjärjestömmen.

Koronaviruspandemian vaikutukset EHYTin strategiaan

Keväällä 2020 käynnistyi maailmanlaajuinen koronaviruspandemia, joka on vaikuttanut laajasti myös Suomeen. Historia on osoittanut, että taloudellisten taantumien ja kriisien sosiaaliset seuraukset voivat olla pitkäkestoisia sekä lisätä huono-osaisuutta ja päihde- ja riippuvuusongelmia. Tämänhetkisen tiedon valossa koronatilanteen merkittävimmät vaikutukset EHYTin toimintaympäristöön ovat:

Vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja päihteiden käyttöön

- Päihteidenkäytön hallintaan liittyvät ongelmat vaikuttavat ns. ”hiljaisten signaalien” valossa kärjistyneen. Päihdeongelmat ovat kasvaneet etenkin heillä, joille päihteidenkäytön hallinta oli haastavaa jo ennen epidemiaa. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarve on kasvanut. Myös EHYTin Päihdeneuvontapuhelimeen tulevien puheluiden lukumäärässä nähtiin selvää kasvua.
- Ehkäisevän päihdetyön tarve tulee entisestään lisääntymään tulevina vuosina.
- Järjestöjä tarvitaan ylläpitämään arjen rakenteita kriisin keskellä sekä luomaan hyvinvointia ja luotamusta kriisin jälkeen.

Vaikutukset EHYTin toiminnan toteuttamiseen

- EHYTillä siirtyminen digitaalisten alustojen käyttöön ja etätööhön tapahtui nopeasti. Jatkossa on tärkeää kehittää digitaalisia alustoja edelleen ja liittää ne pysyväksi osaksi EHYTin työskentelytapoja. Digitalisaation vauhdittuminen avaa toiminnalle myös uusia mahdollisuuksia.
- Kaikkia EHYTin työn kohderyhmiä ei voida tavoittaa etätoiminnalla. Tämä koskee etenkin kohtaavaa toimintaa, kuten Elokoloja ja niitä kohderyhmiä, joiden edellytykset osallistua verkossa tapahtuvaan toimintaan ovat heikompia. Kasvokkain tapahtuvaa toimintaa on tärkeää pitää yllä myös jatkossa.
- Etätöön pitkittyminen ja kasvokkaisten kohtaamisten väheneminen vaikuttavat mm. verkostoitumiseen ja kehittämistoimintaan. Mikäli sosiaalisten kohtaamisten rajoitukset jatkuvat pitkään, on kiinnitettävä huomiota erityisesti etäjohtamisen kehittämiseen sekä työhyvinvoinnin ja -kulttuurin edistämiseen.

Vaikutukset talouteen ja rahoitukseen

- Koronapandemian aiheuttamat poikkeusolot vähensivät rahapelaamista ja sitä kautta yksinoikeusjärjestelmän tuottoja, joiden myöntämisestä vastaa sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA).

-
- Taloustilanne Suomessa on myös yleisesti heikentynyt. Vuoden 2020 lopulla tehdään päätöksiä siitä, miten taloustilanne vaikuttaa järjestöjen valtionavustuksiin. Todennäköistä on, että järjestöille jaettavien avustuksien määrä tulee pienentymään. Toukokuussa 2020 ei myöskään ollut mahdollista hakea STEAn kautta rahoitettavia uusia hankkeita, mikä vaikuttaa uusien toimintamuotojen kehittämiseen.
  - Rahapelaamisen väheneminen on pelihaittojen ehkäisyn kannalta myönteinen asia. EHYTin näkökulmasta yksinoikeusjärjestelmää on kehitettävä edelleen pelihaittojen ehkäisyn näkökulmasta ja samalla tulee turvata sosiaali- ja terveysjärjestöjen tekemän tärkeän työn toimintaedellytykset myös tulevaisuudessa.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry on valtakunnallinen kansalais- ja asiantuntijajärjestö, joka ehkäisee ja vähentää päihde- ja pelihaittoja. EHYT tukee yhteisöjen ja yksilöiden hyvinvointia sekä vahvistaa sosiaalisesti kestävästä kehitystä. Työ ulottuu lapsista ja nuorista työ- ja eläkeikäisiin.

Järjestön kolme strategista päälinjaa ovat:

1. Tuemme yksilöiden sekä yhteisöjen hyvinvointia edistäviä voimavaroja ja valintoja. Otamme huomioon erilaiset elämäntilanteet ja lähtökohdat
2. Muokkaamme ihmisten jokapäiväisiä elinympäristöjä ja yhteiskunnan rakenteita sellaisiksi, että päihde- ja pelihaittoja koetaan mahdollisimman vähän.
3. Toimimme sen eteen, että ehkäisevällä päihdetyöllä on vahvat rakenteet, osaava ammattikunta ja se pohjaa osoitetusti vaikuttaviin työtapoihin.

Kansalaisjärjestönä EHYT edistää kansalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyvinvointiin ilman päihde- ja pelihaittoja. EHYT vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon yhdistämällä asiantuntijuuden kansalaistoimintaan. EHYTin toimintaa ohjaa ajatus siitä, että terveys ja hyvinvointi tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa.

